

TEMATIKUS FOGLALKOZÁS
Régészeti foglalkozás 10-18 éves korosztály számára

MIRŐL MESÉLNEK A SZENTESI HATÁR LELETEI?

„Felgyő 85. lelőhely (Kettőshalmi-dűlő) régészeti kutatásainak eredményei”
„A szentesi múzeum 110 éve – múzeumtörténeti kiállítás”
Tananyagbővítés, kompetenciafejlesztés, identitáserősítés

KONCEPCIÓ:

Tematikus foglalkozásainkon a koherens és átfogó, egész életen át tartó tanulás stratégiájának, a cselekvőképes tudás megszerzésére való esélynek, ill. esélyegyenlőségnek a biztosítását tartjuk szem előtt. Az ismeretek, a készségek és a beállítódások olyan szintű együttes működtetését kívánjuk elérni, hogy az új ismeretek további begyakorlási idő nélkül álljanak a részt vevők rendelkezésére. A kulcskompetenciák közül az anyanyelvi kommunikációban, a tanulás tanulásában és a kulturális tudatosságban való előrehaladást kívánjuk biztosítani a helyi gyűjteményre és kiállításra, valamint az intézményben folyó kutatómunkára alapozva, és Szentes térségére vonatkoztatva. A tantárgyi kapcsolódás a történelem, a honismeret, az irodalom és a vizuális kultúra és a technika vonatkozásában komplex módon és automatikusan valósul meg.

HONNAN-HOVA:

A múzeumban folyó régészeti tudományos kutatások eredményei nyomán a kiállításban látottakkal és hallottakkal kiegészítve ismereteiket, a diákok teljesebb képet kapnak a régészet munkamódszereiről, a Kárpát-medencében egy-egy történelmi korban élő közösség mindennapi életéről, ezáltal elevenné, személyessé, megélhetővé válik a történelem, továbbá maguk számára a mindennapi életben is hasznosítható ismereteket szerezhethetnek meg. A célirányos feladatokkal lehetőség nyílik a gyengébb képességűek segítésére, az érdeklődés felkeltése mellett az önálló feladatmegoldásra, ami további hozzáértés-fejlesztést jelent.

PEDAGÓGIAI CÉLKITŰZÉSÜNK:

A tárgyakon, írott és képi emlékeken, a rekonstrukción keresztül – sokoldalú forráselemzéssel és információközvetítési eljárással – élményszerűvé tesszük az ismeretszerzést és lehetőleg minél több használható tudást igyekszünk nyújtani.

AZ ISMERETBŐVÍTÉS ANYAGA:

A szarmaták és a népvándorlaskor népeinek (gepidák, hunok, avarok) egyik központi területe éppen a mai Szentes környéke volt. A Dunántúlt is magába foglaló Római Birodalom és a szarmaták kapcsolata a szomszédság első évszázadai alatt változó volt. A rájuk zúduló germán népek hódításaival szemben 332-től azonban közösen védekeztek. A 4. század végére összeomlott a római segítséggel kiépített szarmata védővonal, a Csörsz-árok (Ördög-árok), s a keletről érkező germánok és más nomád népek, a hunok, majd utánuk a birodalmat alapító avarok foglalták el a Kárpát-medencét. Az egész Kárpát-medencét egyesítő avar uralmat a Karolingok vezette Frank Birodalom támadása törte meg nyugat felől a 8. század végén. Az avarok maradék földjét az Alföldön a 9. század végén a Kárpát-medencébe keletről érkező magyarok foglalták el. A magyarság Szent István vezetésével 1000-ben keresztény államot

alapított, s a király utódai a 11. században kiteljesítették az államszervezetet, újjászervezték a hétköznapi életet.

A GYŰJTEMÉNY:

A legtöbb történelmi korból (őskor, ókor, középkor - benne a népvándorláskor) tudunk felmutatni országos, európai vagy világhírű leletet. A kiemelkedő és híres tárgyak mellett szinte minden régészeti korból bőségesen rendelkezünk olyan emlékanyaggal, amely az emberi történelem adott szakaszának jellegzetességeit viseli magán. Így nemcsak gyűjteményünk, de kiállításaink is messzemenően alkalmasak tematikus foglalkozások számára.

A KIÁLLÍTÁSOK:

A kistérségben, Felgyő-Kettőshalmi-dűlőben 2004-2005-ben zajló nagyszabású megelőző régészeti feltárás eredményeit bemutató kiállítás bepillantást enged a nagyberuházások területén megvalósuló megelőző régészeti feltárások valamennyi kérdéskörébe. Megismertet az ásítások során feltárt emlékanyagból kibontakozó népelettel, a békés építő munkával, a hétköznappal. Konkrétan három történelmi életképben a szarmaták faluját, kemencéit, és a rómaiakkal folytatott kereskedelmüket, divatos ruházatukat; egy avar család házát, háztartását és hétköznapijait, valamint a 11. századi magyarok halottas szokásait ismerhetjük meg.

A múzeumtörténelmi kiállítás a múzeum régészeti gyűjteményének azon reprezentatív tárgyait mutatja be, amelyek jellemzik az elmúlt száz évben folytatott gyűjtőtevékenységet. Elsősorban Csallány Gábor kiemelkedő feltárásaira támaszkodik és a hazai és nemzetközi viszonylatban figyelemre méltó tárgyakat vonultatja fel.

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ SZAKEMBEREK:

- múzeumpedagógus
- muzeológus, régész, restaurátor
- technikus
- gyűjteménykezelő

RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ESZKÖZÖK:

Technika: PC, projektor, kivetítő, video- és CD lejátszó, magnó, interaktív (PC-re alapozott) ismeretszerzési pont,
Demonstráció: makett, műtárgymásolat, műtárgy, puzzle, memória, rekonstrukció
Egyéb segédeszközök: papír, írószér, feladatlap, rekonstrukció, jelmez, egyéb játék, „tapogató tárló” stb.

KÉNYELMI FELSZERELTSÉG:

- ruhatár
- múzeumbolt
- ülőpárnák, hordozható székek (kiállítás)
- asztalok és székek (foglalkoztató)

1. foglalkozás:

A NOMÁDOK

Ajánlott korosztály: 10-18 év
Időtartam: 60 perc
Az óra felépítése:

Hol és hogyan éltek a nomádok egykor? – *fogalmak meghatározása*
Mikor, miért és hogyan hagyták el eredeti lakóhelyüket? – *a földrajzi, klimatikus és politikai körülmények számba vétele az ismert források alapján*
Nomadizmus a 20. században Mongóliában – *filmösszefoglaló*
A nomádok viselete, fegyverzete, a nők ékszerei, értékei, lakásuk, háztartásuk, zenéjük – *összegzés a film alapján*

Az elsajátított ismeretek elmélyítése feladatokon keresztül (keresztrejtvény, puzzle, memóriakártya, kiegészítő képi, és teszt jellegű interaktív tevékenység)

2. foglalkozás:

A KÁRPÁT-MEDENCE TERMÉSZETI KÉPE Kr.u. AZ ELSŐ ÉVEZREDBEN

Ajánlott korosztály: 10-18 év
Időtartam: 60 perc
Az óra felépítése:

Hogyan készül egy tájegység élővilágának rekonstrukciója? – *vizsgálati módszerek, és eredményeik, bemutató, gyakorlati szemléltető előadás*
A Kárpát-medence természeti képe a népvándorlás korában – az ismert források, természettudományos vizsgálatok alapján, környezeti rekonstrukció – *rövid PowerPoint anyagismertetés a geográfiai, mikrokörnyezeti vizsgálatok (flóra, fauna alapján), bevonva a kiállításban megjelenített természeti környezetet is; Az egykori természetes növény- és állatvilág kései utódainak szemléltetése mintasorozatokon és képeken*

Az elsajátított tudás elmélyítése további feladatok révén

3. foglalkozás:

HÁBORÚ ÉS BÉKE A SZARMATÁK ÉLETÉBEN

Ajánlott korosztály: 10-18 év
Időtartam: 60 perc
Az óra felépítése:

A római és a szarmata fegyverzet és harcmodor összehasonlítása – *történeti ábrázolások megelevenítésével (Traianus oszlopa)*
Mi a Csörsz-árok, hogyan nézett ki? – *a rekonstrukció bemutatása PowerPoint*
Sztuációs játék a Csörsz árok mentén – *szarmata + római összecsapás a germánokkal*

Az ismeretanyag további elmélyítése változatos feladatok mellett

4. foglalkozás:

HOGYAN ÖLTÖZKÖDTEK A SZARMATA LÁNYOK, ASSZONYOK?

Ajánlott korosztály: 10-18 év
Időtartam: 60 perc
Az óra felépítése:

2-4. századi női divat – *a kiállított tárgyak és rekonstrukciók feldolgozása kérdésekkel, irányítással, feladatokkal*
Szarmata kori viseleti kiegészítők készítése – *gyöngyfüzés, drótkészerek, és egyszerű fibula hajlítása*

Az ismeretanyag elmélyítése – beöltözéssel és öltöztetéssel
Az elsajátított tudás elmélyítése további feladatok révén

5. foglalkozás:

AZ AVAROK TÖRTÉNETE SZENTES KÖRNYÉKÉN

Ajánlott korosztály: 10-18 év

Időtartam: 60 perc

Az óra felépítése:

Az avarok eredete, vándorlása, Kárpát-medencei története – *előadás, térképek és más képek megjelenítésével, feladatlapos feldolgozás*

Az avarok hadi ereje és fegyverzete – *a nomád avar harcos, a kiállítási tárgyak feldolgozása rekonstrukcióval, képpel (PowerPoint)*

A tanult anyag rögzítése – *történelmi játszóházi formákkal, szituációs játékkal*

Az új ismeretek begyakorlása változatos feladatokon keresztül

6. foglalkozás:

VENDÉGSÉGBEN EGY AVAR CSALÁDNÁL

Ajánlott korosztály: 10-18 év

Időtartam: 60 perc

Az óra felépítése:

Hogyan épült az avarok háza? – *mese és demonstráció a kiállításban*

Az avarok konyhájában jártam... – *műtízű szituációs játék, a háztartás edényeinek, alapeszközeinek a bemutatása, ételrecept elmesélése a kézi malomkö használata*

A tanult anyag rögzítése – *feladatsorral (képekkel), történelmi játszóházi formával*

Az új ismeretek begyakorlása változatos feladatokon keresztül

7. foglalkozás:

A HONFOGLALÓ MAGYAROK EMLÉKE SZENTES KÖRNYÉKÉN

Ajánlott korosztály: 10-18 év

Időtartam: 60 perc

Az óra felépítése:

A magyarok útja az őshazától a Kárpát-medencéig – *szöveges felidézése az ismereteknek az írott források alapján*

Megérkezés Szentes környékére – *Anonymus mondája szerinti útvonal és eseménysor megelevenítése vaktérképen*

A honfoglaló magyarság öltözete, fegyverzete, harcmódora a honfoglalás idején – *képi rekonstrukció, demonstráció, PowerPoint*

A női viselet – *szituációs játékkal életre keltve, beöltöztetés az elkészített műtárgymásolatok segítségével*

Az új ismeretek begyakorlása változatos feladatokon keresztül

8. foglalkozás:

A POGÁNY MAGYAROK HITVILÁGA

Ajánlott korosztály: 10-18 év

Időtartam: 60 perc

Az óra felépítése:

Eredetmondáink – mesében, versben, feladatlapos rögzítés

„Hej regő rejtem...” – A sámán (rigmus hallgatása és skandalása közösen)

Az égig érő fa története – mese

Az ismeretek elmélyítése tablókép, kép és szöveg egyeztetési feladattal

9. foglalkozás:

POGÁNY MAGYAR TEMETŐK ÉS TEMETKEZÉSI SZOKÁSOK

Ajánlott korosztály: 10-12 év

Időtartam: 45 perc

Az óra felépítése:

A fegyveres kíséret temetői temetők általános jellemzése – PowerPoint vetítés segítségével

A lovas temetkezés szokása – PowerPoint szemléltetés

Gazdag női temetkezés – kiállítási demonstráció

Az ismeretanyag elmélyítése változatos feladatok révén a múzeumtörténeti kiállításban

10. foglalkozás:

HALOTTI VISELET A 11. SZÁZADI MAGYAR TEMETŐKBEN

Ajánlott korosztály: 10-18 év

Időtartam: 60 perc

Az óra felépítése:

A temetők jellemzése a kiállítási rekonstrukció alapján – irányított feladatlapos rögzítés

Mivel foglalkozik a hagyományos antropológia? – az emberi test vázcsontjainak megismerése, rögzítése

Fűben, fában orvosság – csontelváltozást okozó betegségek és kiváltó okai, ápolástani ismeretek

A tanultak rögzítése a gyakorlatban: csonttörés vagy sebek ellátása ősi módon, a lázcsökkentés, a fájdalomnyhítás gyógyteákkal, szituációs játékok

SZÜKSÉGLETEK VALAMENNYI ÓRÁHOZ:

Személyi:

Részletes tematika, óravázlat kidolgozása;

Ismertető/demonstráció/feladatlap/PowerPoint/filmek/ruhák, öltözetek stb. tervezése, modellezése az iskolák szakos tanárainak bevonásával

Helyi, kistérségi pedagógusok előtti közzététel

Demonstrációs anyagok készítése/készítése
Múzeumi tárgyi anyagok kiválasztása
Múzeumi tárgyi anyagok előkészítése, visszasorolása
Technika biztosítása
Dokumentálás
Internetes elhelyezés

Dologi:

Foglalkoztató anyagok, segédanyagok, feladatlapok szerkesztéséhez, sokszorosításhoz felhasznált anyagok, szemléltető képek, makettek, műtárgymásolatok *készítése*, scannelés, nagyítás, laminálás, puzzle-k készítése, pecsételők, ruházatok készítése

Segédeszközök: PC, projektor, DVD-lejátszó, CD-lejátszó, kazettás magnó, diavetítő, TV, acéltábla, asztalok, székek, ülőpárnák,

Technikai háttéreszközök: nyomtató, scannel, spirálozógép és tartozékai, laminológép és tartozékai,

Egyéb eszközök: CD-k, DVD-k, kazetták, felirótáblák, fénymásoló papírok, festécpatronok, kartonok, védőkesztyűk, pecsétviasz, ollók, ragasztók, színes ceruzák, festékek, filctollak, ecsetek, vizes edények, rajztáblák, gyurma, dossziék, dobozok, parafatáblák, rajzszögek, rajzlapok, textilek, kapcsok, csipeszek, faanyagok, stb.